

125. Til Erasmus af Rotterdam. Fra Latin.

Wittenberg c. 15. April 1524.

Fra Latin. (C.J.H.)

Luther opfordrer Erasmus til for Fremtiden ikke offentlig at angribe ham.
Da dette Brev kun er opbevaret i Afskrifter, er Læsemaaden flere Steder noget vaklende og mindre klar.

Naade og Fred fra vor Herre Jesus Kristus. Jeg har allerede længe tiet stille, bedste Erasmus. Jeg kunde vel have ventet, at du som den større og ældre først brød Tavsheden. Men da jeg saa længe forgæves har ventet derpaa, tvinger nu efter min Mening Kærligheden mig til at begynde.

For det første har jeg intet at indvende imod, at du har anstillet dig noget fremmed overfor os, fordi din Sag mod mine Fjender Papisterne derved bedre har kunnet være helt forbeholdt for dig selv.

Endelig har jeg ikke taget dig det synderlig ilde op, at du for at vinde Yndest hos hine eller formilde deres Vrede, i Skrifter, som du har udgivet, paa nogle Steder angriber og saarer os bittert. Vi ser nemlig, at du endnu ikke af Herren har faaet den Styrke og det Sind, at du frit og tillidsfuldt sammen med os vil gaa imod disse vore Uhyrer.

Ikke heller vover vi at kræve det af dig, som overstiger dine Kræfter og din Rækkeevne. Men vi har baaret over med din Svaghed og vist Agtelse for det Maal af Gaver, Gud har givet dig. Thi det kan hele Verden slet ikke nægte, at nu blomstrer og hersker de Videnskaber, ved hvilke det er muligt at komme til en redelig Læsning af Bibelen, og at du ogsaa fra Gud har faaet en herlig og udmærket Gave, for hvilken man bør være taknemmelig.

Jeg har derfor heller aldrig ønsket, at du skulde forlade eller forsømme den Opgave, som er givet dig, og blande dig i vor Krig. Thi selv om du ved din Begavelse og Veltalenhed kunde udrette meget i denne Sag, saa er det dog langt tryggere, at du gør Tjeneste der, hvor du har din Gave, da du dog ikke har Hjertet med i vor Sag.

Kun kunde man frygte for, at du af vore Modstandere kunde lade dig forlede til i dine Skrifter at angribe vor Lære. Og da vilde Nødvendigheden tvinge os til at stå dig imod i dine aabne øjne. Vi har i Virkeligheden holdt nogle tilbage, som i Bøger, der allerede var færdige til Udgivelse, vilde udæske dig. Og det er Grunden til, at jeg ikke ønskede Huttens [1] Udfordring udgivet og endnu mindre dit Svar.

Af dette har du antagelig allerede selv lært, hvor let det er at skrive om Beskedenhed og at anklage Luther for Ubeskedenhed, men hvor svært, ja umuligt det er selv at vise Beskedenhed uden en særlig Aandens Gave.

Hvad enten du tror det eller ikke, saa er Kristus dog mit Vidne paa, at jeg af Hjertet har Medlidenshed med dig i Anledning af, at saa meget Had og saa megen Iver er opvakt imod dig.

Jeg tror nemlig ikke, at du ikke derved skulde kunne bevæges (fordi din menneskelige Karakter ikke er stor overfor mægtige Besværligheder). Og dog er det maaske ogsaa en retfærdig Lidenskab, som i høj Grad bevæger hine, og det forekommer dem, at de er blevne udfordrede af dig paa en uværdig Maade.

Og (for at tilstaa det rent ud), da det her drejer sig om Folk, som - ogsaa paa Grund af deres egen Svaghed - ikke kan taale din Bitterhed og Forstillelse (som du vil, at man skal betragte som Klogskab og Beskedenhed), saa har de virkelig Grund til med Rette at føle sig krænkede, om de end ikke vilde have Aarsag dertil, dersom de var stærkere Karakterer. *Naar ogsaa jeg, som er tilbøjelig til at blive vred, ret ofte er bleven hidset til at skrive temmelig skarpt, saa har jeg dog kun gjort dette overfor haardnakkede og tøjlesløse Mennesker.* [2]

Derimod vidner efter min Forvisning ikke blot min Samvittighed, men ogsaa manges Erfaring tilstrækkelig tydeligt om min Mildhed og Venlighed overfor Syndere og ugudelige, hvor uforstandige og uretfærdige de end er.

Hidtil har jeg holdt min Pen i Ave, hvor meget du end har angrebet mig. Og jeg har ogsaa skrevet til Venner i Breve, som du endog selv har læst, at jeg vilde holde igen, indtil du rykkede offentlig frem. [3]

Thi skønt du ikke holder med os og i flere religiøse Spørgsmaal, hvad enten det kommer af Ugudelighed eller Forstillelse, udtaler eller afholder dig fra at udtale din Dom, saa kan eller vil jeg dog ikke anklage dig for Haardnakkethed.

Men hvad skal jeg nu gøre? Sagen er bleven yderst bitter fra begge Sider. Jeg vilde ønske (hvis jeg kunde blive Mellemand), at ogsaa hine Folk vilde ophøre med at angribe dig saa ivrigt og lade dig i din Alderdom hensove med Fred i Herren.

Det vilde de efter min Mening sikkert gøre, dersom de betænkte din Svaghed og overvejede Sagens Storhed, den, som for længst har oversteget din Rækkeevne, og det saa meget mere, som det allerede er kommet dertil, at Faren for vor Sag vilde være lige så lidt at befrygte, selv om Erasmus af alle sine Kræfter vilde bekæmpe den, endsige da hvis han engang vilde vise Klør og Tænder.

Dog skal ogsaa du, min Erasmus, betænke deres Svaghed og afholde dig fra dine bidende og bitre Talemaader imod dem; og selv om du aldeles ikke formaar eller vover at stille dig paa vor Side, saa kunde du dog lade vor sag være i Fred og blot holde dig til dit eget.

Thi det at de ret daarligt taaler dine bidske Angreb, har dog (ogsaa naar du selv skal dømme derom) nogen Grund, nemlig den, at menneskelig Svaghed tænker paa og er frygtelig bange for Erasmus' Autoritet og Navn og mener, at det maa være langt værre én Gang at blive bidt af Erasmus end at blive foruroliget paa én Gang af alle Papister.

Dette ønsker jeg at sige, bedste Erasmus, som et Vidnesbyrd om mit oprigtige Sind overfor dig og om, at det er mit Ønske, at Herren maa give dig en Aand, som er dit Navn værdig; men dersom han tøver dermed, saa beder jeg dig imidlertid om, at dersom du ikke kan gøre andet, du dog blot vil være en Tilskuer til vor Tragedie, og at du ikke forener dig med Modstanderne ved at skrive imod

mig, at du i Særdeleshed ikke udgiver Bøger imod mig, ligesom jeg da heller ikke vil udgive Bøger imod dig.

Tænk dernæst om dem, som klager over, at de angribes for Luthers skyld, at de er Mennesker ligesom du og jeg. Dem maa man skaane og bære over med, saaledes som Paulus siger: ”*Bærer hverandres Byrder.*” [4]

Der har været nok af det at bide hverandre; nu bør der sørges for, at vi ikke fortærer hverandre. [5] Det vilde dog være et saa meget sørgeligere Skuespil, som det dog er sikkert, at ingen af Parterne af Hjertet vil Guds frygten noget ondt og uden egen Stivhed behage enhver.

Tag nu vel imod min Barnlighed, og lev vel i Herren.

Jeg anbefaler dig den unge Joakim, [6] som ligner vor Filip. Naar han kommer til dig, vil han meget bedre anbefale sig selv.

Wittenberg, i Aaret 1524.

Martinus Luther.

1. Hutten havde (i Juni 1523) udgivet et Skrift: Ulrichi Hutten cum Erasmo Roterodamo, Presbytero, Theologo, Expostulatio. Erasmus gav (i August 1523) et giftigt Svar derpaa under Titelen: Spongia (egentlig en Vaskesvamp - Luther bruger her i sit Brev til Erasmus denne samme Betegnelse for Erasmus' Svar -) Erasmi adversus aspergines (Stænk, Sprøjt) Hutteni.
2. Udhævet af Overs.
3. Denne Udtalelse blev en Anledning til, at Erasmus udgav sit Skrift ”Om den frie Vilje”.
4. Gal. 6,2.
5. Gal. 5, 15.
6. Joakim Camerarius kom 1522 til Wittenberg, hvor han særlig sluttede sig til Melanchthon; siden virkede han som Lærer og Professor i Nürnberg, Tübingen og Leipzig, død 1574.